

**PARAULES DEL RECTOR EN
L'ACTE ACADÈMIC DE GRADUACIÓ
DE MÀSTERS OFICIALS I DOCTORATS 2011-2012
4 de juliol de 2012**

El primer que s'ha de fer en un acte com el d'avui és felicitar-vos. Heu obtingut el premi al vostre esforç i avui celebrem que heu aconseguit el vostre màster o el vostre doctorat. Ben aviat, el dia 18 de juliol, serà llegida la tesi número mil. Enhorabuena de todo corazón, I strongly congratulate you on your important success.

Aquest dia arriba enmig de la més severa de les crisi econòmiques que hem sofert en molt de temps. Una crisi que ha posat de manifest la feblesa del projecte polític de construcció d'Europa. I és important que recuperem el projecte europeu. Mireu, fa trenta anys també estàvem al centre d'una gran crisi econòmica, teníem el nivell d'atur que ara tenim, és veritat que podíem (i ho van fer els nostres governs) devaluar la moneda, però teníem una inflació molt alta i, per tant, per raons diverses a les d'ara un accés al crèdit molt difícil. Però teníem un projecte, volíem ser com els francesos, els holandesos, els alemanys. Volíem modernitzar-nos i ser europeus a tots els efectes. Aquest projecte que concitava un

consens quasi unànime va permetre'ns transitar cap al benestar i les llibertats que hem gaudit durant tots aquests anys.

Ara, com a europeus de ple dret que ja som, ens adonem clarament que al projecte europeu li cal més densitat, li cal un horitzó més clar, capaç de teixir els llaços que articulen la ciutadania europea. Potser podríem tractar de buscar aquest horitzó mirant el moment històric en què Europa va existir més clarament que mai. Em refereixo a la Baixa Edat Mitjana, a l'Europa constituïda pel saber i per una forma cultural única. El romànic i el gòtic, amb les seves diferències, van des de Lund a Leon i de Munic a Lleida. A les universitats s'ensenyava i s'escriu en llatí i això permet una mobilitat de professors i d'estudiants que s'anticipa per set-cents anys al programa Erasmus! És un estat de coses que dura, de fet, entre els segles XIII i XVII. Alguns exemples per confirmar-ho: Joan Duns Scot, com el seu nom diu va nàixer a Escòcia cap a la meitat dels segles XIII. Conegut com *Doctor Subtilis*, va estudiar a Oxford, va ensenyar com catedràtic a París i a Colònia. Per cert que el doctor Subtilis va tenir una escola de deixebles franciscans catalans, algun de ben conegut com Francesc Eiximenis; d'altres, professors a la Universitat de Lleida, l'única de la Corona d'Aragó llavors una vegada perduda Montpeller, com Joan Bassols, Pere Tomàs, el canonge tortosí Joan Marbres o Antonio Andrés, que va estudiar amb el mestre a París i va ser anomenat *Doctor Scotellus*. I un altre exemple, ara del segle XVII. La primera càtedra de la meua matèria, llavors anomenada *Ius Naturae et Gentium*, la va ocupar Samuel Pufendorf a la universitat de Heidelberg. Pufendorf havia estudiat a Leipzig i després va ser professor a la Universitat de Lund.

I què constituïa aquesta unió europea *avant la lettre*? Sabem que hi havia una llengua comuna, la llengua llatina, però això també ho tornem a tenir ara amb la llengua anglesa. El llatí no sonava igual a Cambridge i a Cracòvia, a Salamanca i a Palerm, com ara li passa a l'anglès, però era la *lingua franca*. Però una llengua comuna no és prou. El que constituïa la unitat d'Europa era el *saber*. El saber teòric, la *sofia*, la *sapientia* i el saber pràctic, la *frònesi*, la *prudèntia*. Una manera d'entendre el coneixement on la teologia s'articulava per una concepció esplendorosa, però ingènua és clar, amb la botànica, i l'astronomia amb la gramàtica. Això és *part and parcel* del llegat europeu. Hauríem de fer per recuperar-lo. Hi ha, amés a més, un alè que Europa no ha perdut mai que ens duu cap a formes de govern republicanes, cap a una democràcia republicana. No vull dir res, ara, de les monarquies, no parlo d'això. Parlo d'un corrent que surt als conciliaristes medievals, a algunes ciutats italianes del Renaixement, a algunes pràctiques de la reforma protestant, als *Levellers anglesos* i que arriba fins a la revolució americana al segle XVIII.

Goso conjecturar aquí que Europa hauria de tenir com arrels el *saber* i hauria de constituir-se com un arbre alimentat per la saba d'una democràcia republicana. Potser es tracta d'una utopia, però sempre serà millor que la *distòpia* que habitem, que sembla un malson.

Bien, este espíritu del que os hablo lo representa muy convenientemente el escritor y amigo Juan Villoro, que hoy ha pronunciado esta bella lección de graduación. Nació en México, pero su padre, Luis, nació en Barcelona y ha sido un filósofo relevante en lengua

española por muchas décadas, discípulo de José Gaos. Su tío Miguel ha escrito varios libros importantes de mi especialidad. Juan Villoro estudió Sociología en México, pero es un ciudadano del mundo. Ha sido profesor no sólo en la Universidad Nacional Autónoma de México, sino también en Boston, en Yale, en Princeton, en nuestra Universidad de la que es ahora su primer Santander *Distinguished Visiting Professor*. Ha escrito cuentos, novelas, ensayos, cómics, literatura infantil, canciones de rock. Es una persona de hoy: le gusta el fútbol, seguramente disfrutó como nosotros de la victoria de la selección el domingo, opina de política, por ejemplo después de las elecciones presidenciales en su país. El mundo de la Baja Edad Media era, para nuestros antepasados, sólo Europa, pero hoy en día el mundo es todo el planeta. Dejadme decir que en la Pompeu Fabra aspiramos a que nuestros másters y doctores tengan el espíritu de Juan Villoro. Su curiosidad insaciable, su amor a la belleza, su tesón, su optimismo de la voluntad. Expresa muy bien la Universidad que aspiramos a ser, que ya vamos siendo.

Furthermore, you know that -apart the references in *Hesiod* and in *The Iliad*- Europe is associated with the famous Greek Myth in accordance with it Zeus fell in love with the young Europe and decided to seduce her. To achieve this aim, Zeus transformed himself into a white bull with the plan that Europe got onto his back. Then he ran to the sea and they arrived to Crete. In Crete the bull revealed his identity and Europe became the first queen of Crete. Well, this evening in this Gutenberg Square of our Campus in Poble Nou I call for a new abduction of Europe, I am calling for Knowledge, *Sapientia*, with republican clothes, for driving European institutions and, more

important, European citizens to a place where people look each other in the eyes.

Moltes gràcies.

Muchas gracias.

Thanks a lot.